

In de kabinetsreactie op de evaluatie van de innovatiebox is aangegeven dat het kabinet de aanbevelingen van de evaluatie zal betrekken bij de verdere besluitvorming van de innovatiebox. Deze aanbevelingen zijn:

- Behoud de S&O-verklaring als toegangsticket voor de innovatiebox en overweeg hem verplicht te stellen waar mogelijk.
- Stel zo mogelijk stringenter eisen aan de besteding van de Vpb-belastingvermindering die ondernemingen genieten op basis van de innovatiebox.
- Reduceer de complexiteit van (toepassing van) de innovatiebox waar mogelijk en maak de toepassing zo transparant mogelijk.

Toezeggingen AO Innovatiebox

Tijdens het AO Innovatiebox op 21 april jongstleden zijn de volgende toezeggingen gedaan:

1. Inzicht geven in de afwegingen bij de mix van innovatie-instrumenten.
2. Inzicht geven in mogelijkheden om de innovatiebox eenvoudiger te maken, bijvoorbeeld door meer te doen met het forfait.
3. Nadere onderbouwing hoe de innovatiebox bijdraagt aan het vestigingsklimaat.
4. Inzicht geven in mogelijkheden en wenselijkheid contractonderzoek ook te faciliteren.

– BESLISPUNTEN BELASTINGPLAN: RENTEAFTREKBEPERKINGEN –

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

•

•

•

11.1

11.1

– INFORMATIEPUNT BELASTINGPLAN: RENTEAFTREKBEPERKINGEN –

Informatiepunt 4 – Samenhang wijzigingen 10a en 15ad en ATAD

Naar aanleiding van de consultatie wordt er in de MvT meer aandacht besteed aan de timing van de in het wetsvoorstel opgenomen maatregelen en de per 1 januari 2019 als gevolg ATAD te implementeren earnings-strippingmaatregel.

Toelichting

11.1

Buiten reikwijdte

de volgende 8 painga's zijn
verwijderd omdat deze
geheel buiten verzoek zijn.

TER BESLISSING

Aan
de Staatssecretaris

10.2.e

Directie Directe Belastingen

Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

Datum

19 augustus 2016

Notitienummer

2016-0000125826

Auteur

10.2.e

Van

de directeur Directe Belastingen

Kopie aan

Minister, 2x PA, COMM

Bijlagen

1. tweede opzet brief coöperaties
2. Reactie minister op beslispunten in deze notitie
3. notitie 2016-84781

SG CC

notitie

Tweede versie notitie coöperaties

Aanleiding

In notitie 2016-119543 is u een tweede versie van de brief over coöperaties voorgelegd. In diezelfde notitie zijn u ook een tweetal beslissingen voorgelegd. De betreffende notitie is retour gekomen met enkel een scan van de eerste pagina. Hoewel op 18 augustus jl. met u over die notitie gesproken is, is in dat gesprek wel over het vestigingsklimaat maar niet over de coöperaties gesproken. Hierdoor weten wij niet wat uw reactie op de beslispunten over de coöperaties is. In overleg met uw secretariaat leggen wij u de brief (**bijlage 1**) en de twee beslispunten over de coöperaties nogmaals voor. De reactie van de minister op de beide beslispunten treft u ter informatie aan (**bijlage 2**).

Beslispunten

In notitie 2016-84781 (leesversie brief Prinsjesdag coöperaties en dividendbelasting, ter info bijgevoegd) heeft u aangegeven de leesversie een gebalanceerde brief te vinden en heeft u een aantal suggesties gedaan. In deze leesversie stond een aantal punten nog open (zie **bijlage 3**).

11.1

11.1

10.2.a

10.2.a

10.2.e

11.1

11.1

Ad 1. Kwantitatieve gegevens

Data & Analytics van de Belastingdienst heeft in samenwerking met het APA/ATR team en DGFZ/DGbel de ontwikkeling van het aantal coöperaties en houdstercoöperaties in de tijd in kaart gebracht en een uitsplitsing van de coöperatie gemaakt naar reële coöperatie en houdstercoöperatie. We verwijzen hier verder naar het concept van de brief.

11.1

Ad 2. Budgettaire raming

Beslispunt

11.1

11.1

11.1

De budgettaire raming van het zoet wordt op dit momenteel vastgesteld op rond de € 20 mln structureel. De derving ziet met name op deelnemingsdividend dat naar de VS gaat en thans niet voldoet aan de voorwaarden voor een nultarief.

De raming wordt nog naast cijfers gelegd over de opbrengst van dividendbelasting (afkomstig van de Belastingdienst Arnhem) en kan dus nog worden bijgesteld. De formulering van de opbrengst van het "zuur" is iets genuanceerd van "geen opbrengst" naar "verwaarloosbare opbrengst", aangezien het mogelijk kan zijn dat in een beperkt aantal gevallen (bijvoorbeeld in relatie tot een land met een verdrag met 5% op deelnemingsdividenden), de relatie in stand zal worden gelaten en dividendbelasting verschuldigd zal worden. Onze inschatting is dat het om een klein bedrag zal gaan, dat nog geringer wordt bij invoering van het "zoet".

11.1

In de vorige leesversie stond dat voor de budgettaire derving in adequate dekking moet worden voorzien. Dat is nog steeds zo, maar omdat het wetsvoorstel pas na de Tweede Kamerverkiezingen zal worden ingediend, wordt op deze manier de dekking aan een volgend kabinet gelaten. Daardoor is intern de vraag gerezen hoe concreet die dekking – nu al – moet worden ingevuld. Het kabinet moet enerzijds geen ongedekte voorstellen doen, maar kan anderzijds ook niet over de kabinetsperiode heen regeren.

Ad 3. Input NCR

Beslispunt

11.1

11.1

11.1

De NCR heeft in een brief aangegeven dat de voorstellen zoals besproken tijdens het ambtelijk overleg van 28 juni jl. op bezwaren stuiten. De NCR steunt het idee maar vindt de uitwerking, te weten een integrale inhoudingsplicht met een uitzondering voor de reële coöperatie, leiden tot te hoge administratieve lasten voor de reële coöperaties. De reële coöperatie moet aantonen dat zij reëel is. Er wordt in de ogen van de NCR te veel gevraagd van een grote groep coöperaties terwijl een kleine groep coöperaties onjuist handelt. De NCR geeft dan ook geen suggesties voor materiële vereisten. Daarnaast verwacht de NCR dat met het stellen van materiële vereisten er toch reële coöperaties buiten de boot vallen (bijvoorbeeld door een ledengrens).

11.1

11.1

10.2.a

10.2.a

Tot nu toe gekozen oplossingsrichting voor het zuur:

11.1

Nieuw voorgestelde oplossingsrichting voor het zuur:

11.1

11.1

T.B.V. MINISTERRAAD D.D. 26 AUGUSTUS (AGENDAPUNT 8) – BESPREKING DONDERDAG 26
AUGUSTUS 9.00-10.30

Aan
Minister, Staatssecretaris

10.2.e

11.1

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Inlichtingen

10.2.e

notitie

MR-behandeling pakket Belastingplan 2017

Aanleiding / algemeen

In de MR van vrijdag 26 augustus wordt het pakket Belastingplan 2017 bestaande uit onderstaande zes wetsvoorstellen behandeld:

1. Belastingplan 2017
2. Overige fiscale maatregelen 2017
3. Fiscale vereenvoudigingswet 2017
4. Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen
5. Wet tijdelijk verlaagd tarief openbare laadpalen
6. Wet fiscale maatregelen rijksmonumenten en scholing

Hierna treft u het volgende aan:

- A. een overzicht van de relevante wijzigingen ten opzichte van de versie die aan de MR is aangeboden en die verwerkt worden in de versie die naar de Raad van State wordt gezonden;
- B. Het wetsvoorstel Wet fiscale maatregelen rijksmonumenten en scholing
- C. een overzicht van de mogelijke geschilpunten en andere opmerkingen waar andere bewindspersonen mee kunnen komen tijdens de MR.

A. Overzicht wijzigingen ten opzichte van MR-versie

Het wetsvoorstel is vrijdag 19 augustus naar de MR gezonden. Daarna is het voorstel op een aantal punten gewijzigd, voor een deel op basis van de augustusbesluitvorming en voor een deel vanuit andere overwegingen. Hierna volgt (I) allereerst een overzicht van de wijzigingen in het Belastingplan 2017 naar aanleiding van de augustusbesluitvorming en (II) wijzigingen naar aanleiding van overige punten.

I Augustusbesluitvorming

Buiten reikwijdte

Datum
24 augustus 2016

Notitienummer

Auteur
Belastingplan

Van
de directeur AFP

de directeur DB

de directeur IZV

Kopie aan
Comm
2x PA

Bijlagen
- Stuk over monumentenaf trek

Buiten reikwijdte

II Overige punten
Internetconsultatie Innovatiebox

11.1

11.1

Internetconsultatie renteaftrekbeperking

- Op de internetconsultatie zijn 10 reacties binnengekomen. 11.1

11.1

11.1

VNO-NCW heeft niet
gereageerd.

a) Artikel 10a (introductie samenwerkende groep)

11.1

b) Artikel 15ad (aanscherpingen in overnameholdingbepaling)

11.1

c) Samenhang met ATAD

11.1

11.1

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

C. Mogelijke opmerkingen van andere ministers tijdens de MR

We hebben een belronde met de verschillende departementen gemaakt om te kijken welke adviezen zij aan hun minister hebben meegegeven voor de behandeling van het Belastingplan. Hierna het resultaat van die inventarisatie.

Buiten reikwijdte

Wanneer ministeries niet zijn genoemd, hebben zij ambtelijk aangegeven hun minister geen bespreekpunten mee te geven.

EZ

Buiten reikwijdte

VWS

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

I&M

Buiten reikwijdte

V&J

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte
10.2.e

BZK

Buiten reikwijdte

Defensie

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

OCW

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

TER BESLISSING

Aan
de staatssecretaris

Ter info aan de 10.2.e 2x PA, directeur Communicatie

notitie

Brief MLI-BEPS

Aanleiding

Op 7 september heeft u bijgaande notitie met ons (IZ) besproken. Dit gaat over een brief om de Tweede Kamer te informeren over het multilaterale instrument ('MLI') om de BEPS-verdragsmaatregelen te implementeren in het Nederlandse verdragenennetwerk. Sindsdien is de tekst van het MLI op ambtelijk niveau afgerond en hebben gesprekken plaatsgevonden met VNO, NOB en NGO's over de Nederlandse positie ten opzichte van de keuzes en voorbehouden in de MLI.

De OESO heeft bij de vergadering over de MLI (12 t/m 16 september) gevraagd om al uiterlijk 2 november op ambtelijk niveau de intenties bekend te maken t.a.v. de keuzes en voorbehouden in de MLI. Dit betreft een puur ambtelijke deadline die bedoeld is om mogelijke technische problemen in de verschillende verdragen op tijd te signaleren (de keuzes/voorbehouden zijn op dat moment nog niet bindend).

Beslispunt:

11.1

Toelichting

Toezegging aan Tweede Kamer en vraag OESO om positie landen

- In de brief van 5 oktober 2015 over de uitkomsten van het BEPS-project hebt u de TK toegezegd dat zij op de hoogte wordt gehouden van de MLI-uitkomsten en wordt betrokken bij de afwegingen om daarmee – geheel of gedeeltelijk – in te stemmen.
- In bijgaande brief wordt de TK ingelicht over de MLI-uitkomsten op basis van de ambtelijke afronding van de tekst (formeel wordt tekst pas in november aangenomen).
- De OESO heeft gevraagd om de positie die landen zullen innemen bij de keuzes en voorbehouden van de MLI en i.v.m. de toezegging aan de TK, wordt de TK vóór de beantwoording van de (ambtelijke) OESO-vraag geïnformeerd.

Strekking: implementatie OESO-standaarden voor Nederland akkoord

- De strekking van bijgaande brief is dat Nederland akkoord gaat met de implementatie via het MLI van de BEPS-verdragsmaatregelen, zowel wat

Directie Internationale
Zaken en
Verbruiksbelastingen
Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

Datum
30 september 2016

Notitienummer
2016-0000161161

Auteur

10.2.e

Van
Minister, 2x PA, directeur
Communicatie

Kopie aan
Minister, 2x PA,, dir.
Communicatie

Bijlagen
2

SG:cc

betreft de 'verplichte' maatregelen (minimum standards) als de niet verplichte maatregelen.

- Beide soorten maatregelen zullen worden opgenomen in het OESO-modelverdrag dat per 2017 wordt geüpdate.
- De maatregelen dragen bij aan de bestrijding van belastingontwijking, waarbij de 'minimum standards' het meest belangrijk zijn (vooral de 'principal purpose test').
- De positie van andere landen is echter niet bekend en mogelijk nemen veel landen slechts de 'minimum standards' over bij de implementatie via de MLI.
- De overige maatregelen (die geen 'minimum standard' zijn) zien op echter op specifiek belastingmisbruik, waardoor het naar onze inschatting richting de TK lastig verdedigbaar zou zijn om deze maatregelen *niet* te ondersteunen, ook omdat deze onderdeel zullen worden van het OESO Modelverdrag. Dit geldt in het bijzonder voor Nederland waarbij een groot deel van de Tweede Kamer bijzonder belang hecht aan de bestrijding van belastingontwijking.

Afstemming VNO, NOB & NGO's

- Afgelopen weken is de mogelijke Nederlandse koers bij de MLI besproken met VNO, NOB en de NGO's.

11.1

VNO:

- VNO vroeg zich af wat Nederland gaat doen om te zorgen dat de *principal purpose test* op een eenduidige wijze wordt uitgelegd. Ook vroeg VNO zich af of de overige maatregelen wel eenduidig worden uitgelegd.

11.1

NOB:

11.1

11.1

NGO's

- De NGO's ondersteunen de koers om zoveel mogelijk BEPS-verdragsmaatregelen via de MLI te implementeren in het Nederlandse verdragenennetwerk.
- Tegelijkertijd is er een enigszins afwachtende en argwanende houding ten opzichte van "OESO concepten" ('moeten ontwikkelingslanden straks OESO Commentaar volgen en worden zij in een hoek gedrukt waar zij verplichte arbitrage moeten accepteren?'(quod non)).
- De NGO's zijn benieuwd naar de verhouding van de MLI ten opzichte van lopende verdragsonderhandelingen, in feite gaat het de NGO's hierbij om de verhouding met het project rondom de 23 ontwikkelingslanden.

Project 23 ontwikkelingslanden

- De brief bevat een passage over het '23 ontwikkelingslandenproject' om antisubsidie regels op te nemen in de Nederlandse verdragen met ontwikkelingslanden. Dit project heeft feitelijk hetzelfde doel als de MLI.
- Deze passage is ambtelijk afgestemd met BuZa (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking). De strekking is dat de MLI een alternatieve route kan bieden om antisubsidie maatregelen op te nemen in de Nederlandse verdragen met ontwikkelingslanden.
- Dit is relevant omdat het project veel capaciteit vereist zowel aan Nederlandse zijde als aan de zijde van ontwikkelingslanden en bij enige ontwikkelingslanden komt weinig respons n.a.v. de Nederlandse initiatieven.

Via dit bericht houden we elkaar op de hoogte van de hoogte van de onderwerpen waar we afgelopen week veel tijd aan hebben besteed, die veel publiciteit hebben opgeleverd of politiek of beleidsmatig belangrijk zijn. Tevens kondigen we hier aan wanneer er verwacht wordt dat er volgende week belangrijke gebeurtenissen zullen plaatsvinden.

Klik op een naam om snel te navigeren:

10.2.e

10.2.e

IFA Congres 2017

- Op het IFA congres stonden twee hoofdonderwerpen op de agenda, Dispute resolution & Dubbele heffing
- Namens de Nederlandse overheid waren aanwezig [10.2.e](#) en [10.2.e](#) (IZV) [10.2.e](#) [10.2.e](#) en [10.2.e](#) (Belastingdienst) en ik. Traditiegetrouw was Nederland ook in de andere segmenten, bedrijfsleven, adviseurs en wetenschap goed vertegenwoordigd.
- In de paneldiscussies hoor je over het algemeen weinig nieuws op de inhoud. Hoe het bedrijfsleven aankijkt tegen de recente ontwikkelingen levert welkome input.
- Als bijlage van deze weekupdate een ruw opgezet kort verslag van de paneldiscussie op de hoofdonderwerpen en in bulletpoints een verslag van de sessie hoe bedrijven tegen BEPS aankijken..
-

Rulinguitwisseling

- Over de uitwisseling van informatie over rulings zijn zowel in de OESO als de EU afspraken gemaakt.
- In de praktijk bestaan nog veel vragen over de invulling van deze uitwisseling.
- Op dit moment worden er daardoor weinig uitwisselingen daadwerkelijk gedaan.
- Deze week heeft met name [10.2.e](#) gewerkt aan een notitie welke later is omgevormd tot een notitie aan Stas en Minister.
- De kern-punten zijn:
 - Een ruime uitleg van OESO en EU-begrippen om zo groot mogelijke transparantie te bereiken.
 - Mogelijk halen we de deadlines niet.

10.2.e

Geen update ivm vakantie

Fiscale aspecten van de transitie ProRail BV in een publiekrechtelijke ZBO

- Bespreking met FEZ, IRF, BZ, DGBel (Vpb + OB) en de Belastingdienst over de fiscale aspecten van de transitie van ProRail BV naar een zelfstandig bestuursorgaan.

67 Awr

Buiten reikwijdte

10.2.e

Project Vpb

- Deze week is er een voortgangsbijeenkomst geweest waarin de stand van zaken van de zes onderwerpen (Innovatiebox, BEPS-taakstelling, Brief vestigingsklimaat, Coöperaties, Fiscale eenheid en Vastgoed) de revue passeerden.
- De onderwerpen Innovatiebox, BEPS-taakstelling, Motie Neppérus en Coöperaties hebben op Prinsjesdag geresulteerd in een eind- (of tussen-)product voor de Kamer. De andere twee werkgroepen hebben een langere tijdshorizon.
- Naast bovenstaande onderwerpen wordt het project de komende maanden uitgebreid met:
 - de wijzigingen die voortvloeien uit de ATAD;
 - Het nieuwe CCCTB voorstel (verwacht begin november);
 - het (ongewenst) geachte verschil in behandeling EV/VV (denk aan de HIR).

Overleg DB

- Met DB gesproken over de mogelijkheid om de wert aan te passen zodat de effecten die voortvloeien uit arrest over de laagbelaste beleggingsdeelneming kunnen worden gemitigeerd (zie cassatiemail van 9 september 2016: zaak van het rulingteam waarin de vraag speelt of sprake is van een laagbelaste beleggingsdeelneming in Ierland. Specifiek gaat het om de wijze waarop de naar Nederlandse maatstaven bepaalde winst moet worden vastgesteld.).
- Dit zou mogelijke jojo-situaties voorkomen en ook discussies over het tijdstip waarop een valutaresultaat genomen kan/mag worden.
- Voor de uitvoering zou het een grote verlichting betekenen als we de valutaresultaten kunnen uitsluiten voor de toets.
- DB studeert hierop.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Coöperaties

- Zie ook **10.2.e**
- Er komt een schriftelijk overleg met de TK over coop-brief
- De EC is zeer tevreden iover de brief en zien dit als een van hun successen. De EC heeft vijf nadere vragen gesteld over de coop-brief

Curaçao

- Zie **10.2.e**

Verdrag VK en vrijgestelde inkoop

-

10.2.a

- De stas wordt via een notitie geïnformeerd over stand van zaken.
- De geplande notitie is on hold gezet. Volgende week nader overleg over het proces.

Besluit omzetting fonds voor gemene rekening in een NV

- Besluit beoordeeld en voorstel gedaan aan **10.2.e** om dit oude besluit totaal te herzien.
- Nieuw concept ontvangen.
-

Besluit buitenlandse pensioenfondsen

- Er is een besluit in voorbereiding over de criteria wwaraan buitenlandse pensioenfondsen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de vrijstelling van artikel 5 Wet Vpb (beleggingen in vastgoed) en artikel 10 Wet DB (teruggaaf dividendbelasting). Deze criteria zijn via een wob-verzoek openbaar geworden. Dit leidt tot onrust bij PWC. Op 3 oktober vindt er een overleg plaats om hun onrust aan te horen.

NvW internationale organisaties

- Aan de Stas wordt voorgesteld om in de NvW bij het BP 2017 en FVW 2017 een aanpassing in artikel 4a en artikel 10 Wet DB op te nemen inzake internationale organisaties.
- Via deze aanpassing kan er een lijst worden gepubliceerd met internationale organisaties die recht hebben op vrijstelling of teruggaaf van dividendbelasting op basis van diplomatieke immunititeit.

10.2.e

PEB

- Wetsvoorstel Uutfaseren PEB is op Prinsjesdag ingediend na een blanco dictum van de Raad van State. Loopt mee in het BP 2017 circuit.
- In het wetsvoorstel is een informatieverplichting opgenomen ter bescherming van de partner en voor BI doeleinden. Met 10.2.e en 10.2.e over de inhoudelijke punten gesproken. Informatieformulier is nu bijna gereed en kan naar de Bld om verder uitgewerkt te worden. De AMvB tekst en het informatieformulier lopen geheel in de pas.

BP 2017

- Art. 6 aanpassing. De termijn om te opteren voor 5 jaar belastingplicht (afzien van de vrijstelling) gaat lopen tot uiterlijk gelijk met het indienen van de aangifte. De onduidelijkheid over het tegelijk met de aangifte versturen is opgelost.
- Art. 8f (en 8e) aanpassing. Na overleg met DB/Winst afgelopen weken is er nu een tekst die aansluit bij het gesignaleerde lek en geen onbedoelde bijwerkingen heeft. Om consequent te zijn wordt artikel 8e ook aangepast. 10.2.e had over de uiteindelijke tekst wat vragen namens BBO. Eerst zijn mail telefonisch besproken en daarna korte reactie op de mail gezet. In de loop van één van de komende weken met hem en een paar BBO-ers nog even rond de tafel gaan zitten over de bedoeling van de wetgever bij deze aanpassing.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Projectteam Vpb

- In de klankbordgroep van 8 juli is het deelonderwerp vastgoed aan de orde. Samen met 10.2. een reactie richting DB/Winst (10.2.e) gegeven op het conceptdiscussiestuk over dit onderwerp. Vorige week hierover opnieuw contact gehad met 10.2.e Klankbordgroep vindt dat het fiscale uitgangspunt een onbeperkte belastingplicht van stichtingen en verenigingen, etc zou moeten zijn.. Zij begrijpen echter de benadering om een evt uitbreiding tot vastgoed en het ter beschikkingstellen van vermogensbestanddelen te beperken.

Fiscale Eenheid

- Wetsvoorstel is op 27 september aangenomen. Hierbij ook motie Van Vliet, waardoor ook dubbele verliesneming binnen concern, maar buiten de fiscale eenheid in wetgeving geregeld moet worden. Wetgevend waarschijnlijk niet ingewikkeld, maar voor de uitvoering een redelijke aardverschuiving. Dit heeft DB ook in een notitie aan de stas gemeld. Komende week overleg met DB en 10.2. organiseert een sessie voor de uitvoeringstoets. Regelgeving zal als NvW waarschijnlijk in BP cyclus meelopen.

- DB heeft de aangepaste concepttekst voor de aanpassingen in het BFE 2003 rondgemaild. Deze teksten lopen mee in het verzamelbesluit.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

10.2.e

Geen nieuwe updates. Tekst van drie weken geleden hieronder.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

10.2.e

Innovatiebox

Nieuwe wetgeving

- Nieuwe wetgeving onderdeel van BP17
- Uit media blijkt dat de praktijk met name blij is met de toevoeging van de “aanvraag van octrooien en kwekersrechten” ten opzichte van het voorstel dat ter consultatie voorlag
- De praktijk is wel teleurgesteld dat de S&O-verklaring naast het juridische ticket verplicht blijft.

Algemene Rekenkamer

10.2.g

Interest & Royalty richtlijn (IRR)

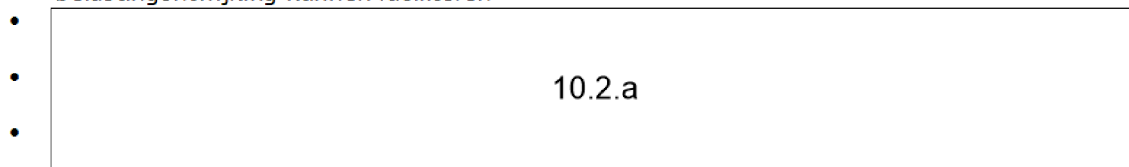
- Discussies over inperking van de Interest & Royalty richtlijn (IRR) zijn weer nieuw leven ingeblazen onder het Slowaakse voorzitterschap
- 22 september is hierover een Raadswerkgroep geweest in Brussel (DGBel was vertegenwoordigd)
-

10.2.a

Zwarte lijst/lijs met non-coöperatieve jurisdicties

- OP 15 september is het scoreboard van de Commissie gepubliceerd
- Op dit scoreboard worden alle niet-EU landen ingedeeld op basis van 3 criteria: mate van link met de EU, grootte van financiële activiteiten en de stabiliteit van het land.

- Daarnaast zijn deze landen getoetst op risico indicatoren voor de mate waarin ze belastingontwijking kunnen faciliteren

- Tijdens AO Ecofin op 29-9-16 was er veel aandacht voor de discussie over zwarte lijsten.

IFA 2017

Dispute resolution

Met oa en (DLD) in het panel

MAP is een onderdeel van dispute resolution maar we hebben een scala van maatregelen nodig. Ook dus in het stadium voor een MAP, we moeten MAP's zien te voorkomen.

IFA-Rapport (landen leveren een landenrapport in en een "general reporter" bundelt dit.

Voorkomen van een correctie (fase 1): Veel van de 39 landen die gerapporteerd hebben, hebben inmiddels een (soort van) compliance programma. MLC in eu, joint audit, APA-praktijk (38 van de 39 landen). Alle 39 landen hebben verdragen met een art 25 (overleg) (fase2). Alle landen rapporteren een groei in aantal MAP's.

Wat quotes mbt MAP's

Ze duren te lang, in steeds meer cases wordt er geen volledige dubbele heffing voorkomen, landen ontmoedigen MAP's, voorraden lopen op (OECD >>2006; 2.400 cases, 2014; 5.500 cases (gedeeld door 2 omdat beide landen rapporteren)), na BEPS een tsunami van MAP's.

Resources

Steeds meer landen zetten meer resources in. Mogelijk onder de druk van de aangekondigde peerreview door de OECD. Multilaterale aandacht kan helpen funding los te krijgen (voor resources en reisbudget).

Efficiëntie

MAP-forum van de OECD zou dit op de agenda moeten hebben. Eerder mondeling bijeenkomsten, een moderne manier van communiceren. Meer openheid richting belastingplichtigen. Ook betrokkenheid van business tijdens de procedure is belangrijk.

Managen van binnenkomende cases

Bijv. Twee hoog belastende jurisdicties, safeharbours, meer gebruik van APA's, joint audits. Alternatieve visie: Hoe meer casus met een land, hoe makkelijker het wordt om casus op te lossen. Je ontdekt dan patronen in cases, raakt aan elkaar gewend etc.

Voorraad MAP's

7 landen zorgen voor 70% van alle cases: (B, UD, Fr, DLD, Swi, CND, It.) verklaarbaar omdat deze landen een grote economie hebben. DLD voorraad veel minder dan 50% is TP, veruit het meest individuals, pensioenen etc. DLD kan niet aangeven of het om DLD hoofdkantoren gaat met subsidiaires in ander landen. In VS zien meeste casus op door het buitenland geïnitieerde correcties en veel zien op doorbelasten hoofdkantoorkosten. NL 50% ziet op MNO en de overige casus zien op individuals.

Wellicht dat art 25,3 OMV een oplossing kan bieden: niet op individueel niveau casus bespreken maar meer patronen in casus ontdekken en een generale oplossing bedenken voor een bepaald soort casus. NL zal hier ook op in gaan zetten.

BEPS-Action 14

MAP-forum; minimum standard, Best practices, peer review van alle landen, voor 2020, die zich gecommitteerd hebben (inclusive framework, nu 85 landen), update on progress. Deze aankondiging leiden in landen al tot verhoogde aandacht (o.a. meer resources).

Minimum standard

- @ Use APA (preventing dispute) (geen minimum standard maar Best Practice)
- @ zorgen dat MAP mogelijk en toegankelijk is (landen mogen toegang niet ontmoedigen)
- @ tijdspad (targeted 24 maanden)
- @ timely implementation of MAP-agreement
- @ (voldoende mate van) onafhankelijkheid (niet eerder betrokken bij de case).

Arbitrage

MAP hoeven niet tot een oplossing te leiden, arbitrage wel. Vandaar in 2008 in OMV een arbitrageartikel (25,5) NL heeft verruit de meeste arbitrage artikelen in verdragen (30, we hebben er echter nul lopen) Andere niet bindende mechanismen: bijv. Mediation.

Dubbele heffing

Belasting

Het panel gaat in op de (voor NL(-uitvoering) vrij hoog theoretische) vraag wat belasting is. Moet de heffing "tax" heten of mag het ook "contribution" of "tariff" zijn, moet het aangewend worden voor algemeen nut?

Voorbeeld werd gegeven van Braziliaanse CIT. Tot 1988 33% tax, daarna 25% tax en 8% social contribution. De vraag was of de contribution een tax is, allereerst nationaal maar ook obv de door Braz gesloten verdragen.

Art 2 OMV

Focus op art. 2 OMV (welke belastingen vallen onder het verdrag). Voor dubbele belasting moeten de twee geheven belastingen wel vergelijkbaar zijn wil er sprake zijn van dubbele heffing die landen op willen heffen (bijv is heffing naar kapitaal vergelijkbaar met heffing naar inkomen?). Om export neutraliteit te bewerkstelligen, moet er wel een credit voor buitenlandse belastingen worden gegeven. Niet altijd even helder is echter of het een heffing over dezelfde bron betreft. Soms worden dit soort issues niet geraakt of volledig gedekt door de nationale wet. De vraag is of een verdrag daar een oplossing biedt. Een van de vragen is of de belastingen genoemd in art. 2, lid 3 van een verdrag een limitatieve lijst is (vaak in NL) of niet. Dat hangt af van de bilaterale verdragen en de uitleg daarvan. Deze problematiek speelt zelden een rol in de NLse pragmatische opstelling om dubbele heffing te voorkomen.

Ook is ingegaan op income versus capital tax. Als voorbeeld voor de vraag of iets een income tax is, werd de NLse Box3 heffing genoemd. Ook werden vormen van hybride belastingen genoemd, bijv. tonnage heffing, is dat income of capital tax?

(Verschillende) Visies van landen op "wat is belasting" en hybride vormen leiden tot dubbele heffing. Landen passen wetgeving aan terwijl niet gekeken wordt naar de invloed op het verdrag (vergl Braz) en meer specifiek art 2

Conclusies van het panel

- @ Meer coordinatie tussen landen maar ook door OECD @ Pragmatische opstelling van landen.

Sessie: Hoe kijken bedrijven tegen BEPS aan.

67 Awr

De sessie kwam er op neer: we begrijpen dat er iets gebeurd maar we maken ons zorgen om hoe de BDsten zullen reageren. Een paar voorbeelden uit de sessie:

- @ Dispute resolution zou een oplossing kunnen zijn maar zolang de landen niet erkennen dat er een probleem is, zal dat niet echt opschieten.

- @ BD dwingen ons: ik corrigeer 10 en geen MAP of ik corrigeer 100.

- @ CBC: we zijn actief in 130 landen, 130 regels in het rapport. Public CBC zal er wel komen in de EU. We maken ons zorgen om de informatie die de concurrentie dan krijgt.

@TP: beslissen is belangrijk. Landen vragen nu naar vliegtickets en vragen of de beslissing die daar genomen is ook echt belangrijk was. Als ik die vraag stel in een vergadering van mijn commerciële mensen vragen ze wie ik ben en wat ik kom doen...

@ Als een BD aan iemand binnen mijn bedrijf vraagt ben je belangrijk, dan gaat hij geen "nee" zeggen maar ik heb vervolgens wel een probleem om dat weer in het juiste perspectief te plaatsen.

@ PE discussions: we hebben 3 separate divisies. Van elke divisie gaat er 1 persoon voor 3 maanden naar een land. De maanden worden opgeteld en wordt een PE gesteld.

@ Waarom wordt er zo hard geoordeeld over MNE's en niet over sporters (individuals) die naar Monaco verhuizen?

Uit de sessie bleek dat BD geen rekening houden met hoe bedrijven werken (commercieel is leading, niet tax)

TER INFORMATIE

Aan
de staatssecretaris
de minister

10.2.e

notitie

Vorbereidingsdossier AFB - 30%-regeling

Aanleiding

- Zoals beloofd in onze notitie van 30 september 2016 treft u hierbij het voorbereidingsdossier voor de AFB met betrekking tot de 30%-regeling.
- In de ombuigingslijst is als mogelijke maatregel het maximeren van de grondslag van de 30%-regeling tot de Balkenendenorm (€ 178.000) genoemd. De in de ombuigingslijst genoemde opbrengst van € 187 miljoen is op basis van nieuwe gegevens over 2015 bijgesteld naar € 239 miljoen in 2018.
- D66 heeft tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen aangeven een amendement op het belastingplan in te dienen om deze maatregel uit te voeren. Het ligt voor de hand dat dit onderwerp ook tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen aan de orde komt.

Kern

11.1

Toelichting

Reactie voorstel aftopping 30%-regeling op Balkenendenorm

- Er is inmiddels een start gemaakt met de evaluatie van de 30%-regeling. Met deze evaluatie wordt de doelmatigheid (relatie tussen kosten en effecten van beleid) en doeltreffendheid (mate waarin doelstelling wordt gerealiseerd door ingezette instrumenten) van de regeling onderzocht. De resultaten van deze

Directie Directe Belastingen
Afdeling Belastingen

10.2.e

10.2.e

Datum

3 oktober 2016

Notitienummer

2016-0000161473

Auteur

10.2.e

Van

de directeur DB

Kopie aan

COMM

2x PA

Bijlage

1. Q&A's

SG CC

11.1

evaluatie komen naar verwachting in de eerste helft van 2017 beschikbaar.

10.2.e

11.1

11.1

11.1

- De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) zal vandaag een overzicht toesturen van vergelijkbare buitenlandse regelingen. De NOB heeft al aangegeven dat veel landen regelingen kennen die vergelijkbaar zijn met de 30%-regeling.
- Bij internationaal opererende bedrijven die in Nederland gevestigd zijn, is te verwachten dat er loonbelastinggrondslag uit Nederland verdwijnt. Door de organisatiestructuur te wijzigen, hebben internationale bedrijven tot op zekere hoogte mogelijkheden om bestuurdersbeloningen (zoals werknemersopties) aan elders belaste werkzaamheden voor concernonderdelen in andere landen toe te rekenen.

11.1

11.1

Budgettaire aspecten

- In 2015 maakten ruim 56.000 belastingplichtigen gebruik van de 30%-regeling. Het totaal aan onbelaste vergoedingen bedroeg € 1,6 mld. Het budgettaire beslag hiervan is € 806 miljoen.
- Bij de raming van de opbrengst van € 239 miljoen bij aftopping op de Balkenendenorm is uitgegaan van de situatie dat werkgevers hetzelfde bruto loon blijven betalen en dat de mogelijkheid voor het belastingvrij vergoeden van werkelijke extraterritoriale kosten ook wordt afgetopt. → op wat dan?
- In dit verband heeft CPB een bedrag van 0,2 miljard opbrengst gemeld in de doorrekening van de tegenbegroting van D66 en Van Vliet in afstemming met FIN. Zowel D66 als Van Vliet gaan uit van aftoppen van beide regelingen.

Navraag door ambtelijk FIN leert dat het CPB daarbij rekening heeft gehouden met een eerste-orde gedragseffect van 30% (70% van 239 miljoen is afgerond ook 0,2 miljard). De ChristenUnie stelt in tegenbegroting ook aftopping van beide maatregelen voor tot een taakstellend bedrag van 0,1 miljard euro (taakstellend is inclusief eerste-orde gedragseffecten).

- In 2015 was het loon inclusief 30% onbelaste vergoeding bij 51.000 belastingplichtigen lager dan de Balkenende norm, en bij 5.500 belastingplichtigen hoger dan de Balkenendenorm.

11.1

Aftopping werkelijke kosten

- Wanneer de 30%-regeling niet van toepassing is of niet wordt toegepast, kunnen werkgevers de werkelijke extraterritoriale kosten belastingvrij vergoeden. De opbrengst van € 239 miljoen wordt alleen gerealiseerd, als de onbelaste vergoeding voor werkelijke extraterritoriale kosten ook wordt afgetopt.
- Wanneer de aftopping ook geldt voor vergoedingen op basis van de werkelijke extraterritoriale kosten, gaan werknemers met hoge werkelijke kosten er netto (sterk) op achteruit. Ook werknemers met een aanzienlijk lagere grondslag van de 30%-regeling dan de Balkenendenorm worden dan getroffen. Met name dubbele huisvestingskosten zijn vaak zeer hoog. Een bedrag van € 5000 per maand voor een woning is niet ongebruikelijk. Bij een aftopping van de grondslag van de 30%-regeling op de Balkenendenorm bedraagt de maximale belastingvrije vergoeding voor (werkelijke) extraterritoriale kosten € 53.400 per jaar (30% van € 178.000). Bij dubbele huisvestingskosten van € 5000 per maand en dus € 60.000 per jaar wordt dit bedrag alleen al met deze kosten overstegen.
- Bij de maatregel om werkelijke kosten af te toppen komt veel kijken. Het is bijvoorbeeld de vraag of een concernbegrip van toepassing zal zijn, en of hierbij rekening moet worden gehouden met buitenlandse vergoedingen en verstrekkingen. Dit is op dit moment nog niet uitgewerkt.
- Als alle werkelijke kosten nog wel belastingvrij vergoed kunnen worden zal de opbrengst van de maatregel veel lager zijn. Bovendien is er in dat scenario sprake van een aanzienlijke verzwaring van administratieve lasten en uitvoeringskosten omdat veel meer mensen een beroep zullen doen op het belastingvrij vergoeden van de werkelijke kosten.

Alternatieve maatregelen

-

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

Overige noties

- Als onderbouwing van het belang van de 30%-regeling voor het vestigingsklimaat is eerder verwezen naar de actie-agenda 2011 van het Topteam Hoofdkantoren en de reacties die de toenmalige Staatssecretaris van Financiën ontving bij de behandeling van de herziening van de 30%-regeling bij het Belastingplan 2012. Hieruit is gebleken dat de 30%-regeling van belang is voor de aantrekkelijkheid van het Nederlandse vestigingsklimaat.
- De Algemene Rekenkamer heeft in het rapport over de 30%-regeling van mei 2016 geschreven dat ze deze onderbouwing onvoldoende vinden. De onderbouwing geeft volgens de Algemene Rekenkamer alleen aan dat belanghebbenden de 30%-regeling waarderen en graag behouden. Op basis van deze informatie is het, volgens de Algemene Rekenkamer, niet mogelijk is om vast te stellen in hoeverre de 30%-regeling bijdraagt aan het aantrekkelijk en competitief houden van het Nederlandse vestigingsklimaat.
- Aan de Kamer is toegezegd dat hieraan aandacht zal worden besteed in de evaluatie.

- Om misverstanden te voorkomen merken wij daarnaast op dat de aftoppingsgrens op de Balkenendenorm ziet op het bij de werknemer belaste loon vermeerderd met de 30%-vergoeding. Dit sluit aan bij de systematiek van de 30%-regeling waarbij de belastingvrije vergoeding wordt berekend over het bij de werknemer te belasten loon vermeerderd met de 30%-vergoeding. In praktijk wordt bij toepassing van de 30%-regeling het aanvankelijk afgesproken loon arbeidsrechtelijk verlaagd tot 70% en wordt daarna de 30%-regeling toegepast. Met andere woorden wordt 30% van het aanvankelijk afgesproken loon omgeuild voor een belastingvrije vergoeding. Dit komt er uiteindelijk op neer dat van het aanvankelijk afgesproken loon 70% wordt belast en 30% belastingvrij wordt vergoed. Het is dus niet zo dat er 30% belastingvrij wordt vergoed bovenop het aanvankelijk afgesproken loon. De maatregel heeft derhalve reeds gevolgen voor werknemers met een arbeidsrechtelijk loon (exclusief 30%-vergoeding) van 70% van de Balkenendenorm (dwz € 124.600).

Bilane 1: O&A's

11.1

11.1

11.1

11.1

TER INFORMATIE/TER BESLISSING

Aan
de Staatssecretaris, de Minister

10.2.e

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Inlichtingen

10.2.e
10.2.e

notitie

Uitwisseling van informatie over rulings -
uitvoeringsbeleidcapaciteit, deadlines en uitvoeringsbeleid

Datum
21 oktober 2016

Notienummer
2016-0000180417

Auteur
10.2.e

van
CFAO Belastingdienst

Kopie aan
Wetgeving
Communicatie
2x PA

Bijlagen
1. Overzicht OESO en EU
maatregelen
2. Overzicht aantal rulings
geïdentificeerd

Aanleiding

In EU en OESO/G20 verband is afgesproken dat informatie over rulings moet worden uitgewisseld.¹ Nederland heeft steeds gecommuniceerd koploper te zijn op het gebied van transparantie, omdat transparantie een belangrijk wapen is tegen belastingontwijking. Het nakomen van deze afspraken is daarom belangrijk.

Door verschillende oorzaken is de uitwisseling van informatie echter niet goed op gang gekomen.

In het verslag van de Tweede Kamer voor het wetsvoorstel ter implementatie van de richtlijn voor automatische informatie-uitwisseling over rulings wordt gevraagd of de deadlines zullen worden gehaald en of bij de Belastingdienst voldoende capaciteit beschikbaar is. In de oplegnotitie bij de nota naar aanleiding van het verslag, wordt u (Staatssecretaris) nader geïnformeerd over de wijze van beantwoording.

Maandag 24 oktober brengt u (Minister) een bezoek aan het APA / ATR-team, waar onderstaande signalen mogelijk zullen worden afgegeven, waarbij in ieder geval het capaciteitsvraagstuk aan de orde zal komen.

11.1

11.1 11.1

Informatiepunten

1.

11.1

11.1

2. **Uitvoeringsbeleid:** Om onduidelijkheid over de OESO- en EU-afspraken voor uitwisseling van informatie weg te nemen en daarmee de

¹ In Bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de OESO- en EU-maatregelen

uitwisseling van informatie weer op gang te brengen is recent een uitvoeringsbeleid gecommuniceerd aan de Belastingdienst, belastingplichtigen en adviseurs. De lijn komt kort gezegd op het volgende neer:

AM Indien er ruimte zit of onduidelijkheden zijn in de uitleg van de EU of OESO-regels wat betreft het uitwisselen van informatie over rulings, wordt dit uitgelegd op de manier dat er zo veel mogelijk transparantie wordt bereikt. *MM*

Toelichting

6 De oorzaken voor het niet halen van de deadlines zijn: het niet centraal opgeslagen zijn van rulings (andere dan APA's en ATR's), capaciteitsgebrek, onduidelijkheid over hoe OESO en EU begrippen moeten worden uitgelegd, het feit dat belastingadviseurs achterblijven met het invullen van de templates.

Hieronder wordt nader ingegaan op uitbreiding van capaciteit, welke deadlines niet gaan worden gehaald en recent gecommuniceerd uitvoeringsbeleid.

11.1

11.1

11.1

11.1

11.1

Voor de volledigheid worden in de volgende tabel de uitvoeringskosten van de uitwisseling van informatie over rulings per jaar weergegeven:

Uitgaven x € mln.	2017	2018	2019	2020	2021
Rulings	6,1	4,3	3,5	3,5	3,5

- Informatiepunten -

1. Deadlines

	OESO	EU	Totaal
Eerder afgesloten / past rulings			
Deadline uitwisseling	31 december 2016	31 december 2017	-
Schatting aantallen rulings waarover moet worden uitgewisseld door NL	Officieel gerapporteerd: 3.000	Schattingen: 7.000-8.000 ³	10.000-11.000
Reeds uitgewisseld	74 ⁴ +26=100	n.v.t.	100
Nieuwe rulings			
Deadline uitwisseling	Binnen 3 maanden vanaf 1 april 2016	Binnen 3 maanden vanaf 1 januari 2017	-
Schatting aantallen rulings waarover moet worden uitgewisseld door NL	3.000-3.600 ⁵		3.000-3.600
Reeds uitgewisseld	35	n.v.t.	35
Onderhanden werk			
Aantal rulings geïdentificeerd	1000		

In de tabel hierboven zijn de deadlines en de geschatte aantallen rulings waarover informatie uit moet worden uitgewisseld opgenomen. Tevens is opgenomen hoeveel reeds is uitgewisseld en van hoeveel rulings momenteel een template wordt ingevuld. Hieruit blijkt dat Nederland heeft doorgegeven informatie over 3.000 rulings te verwachten uit te wisselen voor het einde van 31 december 2016, en er nu slechts over 100 heeft uitgewisseld. Daarnaast zijn er nog ca. van 1000 rulings geïdentificeerd en worden templates daarover ingevuld.. Voor het einde van het jaar zal ongetwijfeld nog informatie over een aantal rulings worden verstuurd, maar dit zal niet in de buurt komen van informatie over 3.000.

³ In de UTNS is uitgegaan van 10.000, maar deze schatting is iets te ruim gebleken.

10.2.a

⁴ Het is niet duidelijk hoeveel onder EU/OESO of beide afspraken vallen.

10.2.a

Nationaal kunnen we worden aangesproken op het gedeeltelijk niet halen van de deadlines, terwijl Nederland zich wel opwerpt als koploper op het gebied van transparantie.

Internationaal kunnen we door andere landen worden aangesproken op het gedeeltelijk niet halen van de deadlines. De OESO zal van 2017-2020 jaarlijks landen reviewen met betrekking tot de daadwerkelijk uitgewisselde informatie. Het is nog niet duidelijk wat voor gevolgen verbonden worden aan het gedeeltelijk niet nakomen van de afspraken.

De Belastingdienst zal hard blijven werken om informatie over zo veel mogelijk rulings nog voor het einde van het jaar uit te verstrekken en daarmee zoveel als mogelijk te voldoen aan de deadlines.

2. Uitvoeringsbeleid

Een groot probleem is dat alleen APA's en ATR's centraal worden opgeslagen, de overige rulings in principe niet. Daarom is het vergaren van de in het verleden afgesloten rulings een moeizame en tijdrovend klus.

In de praktijk zijn na de publicatie van de maatregelen in de praktijk veel vragen opgekomen over de uitleg van de door de EU en OESO gehanteerde begrippen. Een aantal begrippen is voor meerdere interpretaties vatbaar en de EU en de OESO hebben zeer beperkt guidance gegeven over de uitleg ervan. Belastingadviseurs hebben weerstand tegen een te ruime uitleg en ze vrezen dat 'teveel' informatie wordt uitgewisseld. Ook bij inspecteurs is er onduidelijkheid hoe begrippen moeten worden uitgelegd.

Voor in Nederland afgesloten rulings met een grensoverschrijdend element moet een ingevulde template verzonden worden (fase 1). Naar aanleiding van deze template kan een buitenlandse belastingdienst besluiten de ruling zelf ook op te vragen (fase 2). Het template is ontwikkeld voor de EU en OESO uitwisseling is internationaal vastgesteld.

Omdat er geen notificatie van de uitwisseling met het buitenland komt maar NOB en VNO-NCW aangaven wel graag betrokken te willen zijn bij de informatie die de grens over gaat, is er in overleg afgesproken de templates door de belastingadviseurs in te vullen.⁷ Dit scheelt tevens in de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst omdat zij slechts de ingevulde informatie hoeven te checken. Indien de template niet wordt ingevuld zal de Belastingdienst dit zelf doen.

Voor zowel belastingadviseurs als inspecteurs is het bij sommige rulings onduidelijk hoe de template moet worden ingevuld. Het gaat met name om vragen over welke entiteiten als 'betrokken entiteiten' moeten worden ingevuld,

11.1

11.1

11.1

10.2.a

⁷ Dit bevestigen zij in hun commentaar op het wetsvoorstel uitwisseling rulings Van 22 september j.l.:

"Het systeem dat de Staatssecretaris beschrijft waar de samenvatting van de rulinginformatie namens de belastingplichtige wordt aangeleverd, voorkomt in enige mate dat onjuiste of onjuist gekleurde informatie aan andere landen wordt verstrekt. De Orde merkt wel op dat de termijn die de Belastingdienst recent gesteld heeft bij de uitvraag daarvan voor oude rulings praktisch gesproken te kort is. De Orde pleit er verder voor dat als de Belastingdienst wenst af te wijken van het voorstel tot samenvatting dat door of namens de belastingplichtige is ingediend (of indien de Belastingdienst een eigen samenvatting maakt om andere redenen) dit zoveel mogelijk met de belastingplichtige wordt afgestemd. Dit teneinde te voorkomen dat onjuiste informatie of informatie met een onjuiste kleuring wordt verzonden."

wat gevolgen heeft voor het antwoord op de vraag aan welke landen de template wordt gezonden. Omdat er verschillende soorten rulings worden gesloten zal de uitleg per ruling kunnen verschillen. In de door de belastingdienst opgestelde handreiking ter instructie bij het in te vullen template, wordt voor een aantal soorten rulings aangegeven welke entiteiten moeten worden ingevuld. Hierbij is nu als uitgangspunt gecommuniceerd dat het begrip zo wordt uitgelegd dat zoveel mogelijk transparantie wordt bereikt. Voor fase 1 betekent dit dat bij twijfel of een entiteit een 'betrokken entiteit' is, dit sneller wordt aangenomen. Aangezien er in de OESO is afgesproken dat de landen waarin de betrokken entiteiten gevestigd zijn de template zullen ontvangen, wordt op deze manier een zo groot mogelijke transparantie bereikt. Voor fase 2 betekent dit dat indien landen de ruling zelf opvragen er slechts marginaal zal worden getoetst of de ruling relevant is voor dat land. Deze relevantie wordt dan snel aangenomen.

Het recent gecommuniceerde uitgangspunt dat er bij twijfel voor de grootst mogelijke transparantie wordt gekozen, is in lijn met de (inter)nationale politieke roep.

Nadelen hiervan zijn te onderkennen in de weerstand bij de adviseurs/belastingplichtigen en (daardoor) de verhoogde uitvoeringslasten bij de Belastingdienst. De belastingadviseurs zijn van mening dat begrippen beperkt uitgelegd moeten worden omdat er anders te veel aan andere belastingdiensten uitgewisseld wordt. Hoewel er volgens ons voldoende juridische basis is voor uitwisseling wordt er bovendien in een aantal gevallen door belastingadviseurs aan getwijfeld. Dit leidt tot discussies die het proces vertragen. De uitvoeringslasten worden tevens vergroot door het feit dat bij het uitwisselen met veel andere landen er ook meer vragen zullen worden gesteld door de buitenlandse belastingdienst in de tweede fase van de uitwisseling.

11.1

10.2.a

10.2.a

Past Rulings												
Country	The total number of past rulings identified to date	The number of past rulings identified to date per category of ruling. If a ruling covers more than one category, please include					An estimate of your progress in this regard (e.g. 50% complete i.e. because half of the past rulings which exist have been reviewed, and the others are still being identified)	The date on which these past rulings will be exchanged. If you are unsure of the precise date at this stage, please reply "unknown". Alternatively, if the rulings have been exchanged at multiple dates, please provide the relevant details below.	Do you anticipate any issues or challenges with meeting the required timeframe i.e. by 31 December 2015? Yes/No If yes, please outline what steps are being taken to remedy this	Please provide the total number of spontaneous exchanges sent under the framework	How many follow-up requests have you sent e.g. for the ruling itself?	Can you provide any data on the use made of any past ruling information received by your tax administration e.g. new risk assessments or audits commenced, etc?
		Preferential regime	Cross-border unilateral APA	Cross-border downward adjustment	PE	Related party conduct						

10.2.a

Past Rulings											
Country	The total number of past rulings identified to date	The number of past rulings identified to date per category of ruling. (If a ruling covers more than one category, please include)				An estimate of your progress in this regard (e.g. 50% complete i.e. because half of the past rulings which exist have been reviewed, and the others are still being identified)	The date on which these past rulings will be exchanged. (If you are unsure of the precise date at this stage, please reply "unknown". Alternatively, if the rulings have been exchanged at multiple dates, please provide the relevant details below.)	Do you anticipate any issues or challenges with meeting the required timeframe i.e. by 31 December 2019?	Please provide the total number of spontaneous exchanges sent under the framework	How many follow-up requests have you sent e.g. for the ruling itself?	Can you provide any data on the use made of any past ruling information received by your tax administration e.g. new risk assessments or audits commenced, etc?
		Preferential regime	Cross-border unilateral APA	Cross-border downwards adjustment	PE	Related party conduit		Yes/No	If yes, please outline what steps are being taken to remedy this.		
10.2.a											
Netherlands	3000	1500	1500	included in APA number	unknown yet	included in APA number	60% unknown	Yes	Challenges with meeting the required timeframe are the total number of past rulings and answering all the questions and information addressed in the template. Our tax administration has already taken steps to remedy these issues by creating instructions for both taxpayers and employees in order to fill in the template.	78	The information is not available.
10.2.a											

Agenda **LP Vergadering CGVP 2016**
Datum **Dinsdag 1 nov 2016**
Plaats **Utrecht, 'De Wereld', Groenland**
Tijd **9.30 – 16.00 uur**

Nr	Tijd	Onderwerp
	09:30	5
	09:35	15
	09:50	70
	11:00	15
4.	11:15	30
5.	11.45	15
		Rulinguitwisseling 10.2.e
6.	12.00	30
		Ontwikkelingen OESO 10.2.e
7.	12.30	30
		valt buiten het verzoek
8.	13:00	15
		valt buiten verzoek
9.	13:15	15
		Update CbC reporting 10.2.e
		- instroom en opleiding
		- wetgeving
		- IT (notificatie en risicoanalyse)
		- interne en externe communicatie
		- internationale ontwikkelingen
10.	13:30	15
11.	13:45	15
	14:00	15
12.	14:15	15
13.	14:30	30
14.	15:00	15
15.	15:15	15
		10.2.e
		* Ontwikkelingen EU-ATAD
		* valt buiten verzoek
16.	15.30	14
17.	15.59	1
		Rondvraag
		Sluiting
	Bijlagen bij Agendapt.	4, 5, 6, 11
	Overig	
		Notulisten

Ministerie van Financiën

DO 15/11 g^{oo}une

TER BESLISSING

Aan
De Staatssecretaris

10.2.e

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

Datum

9 november 2016

Notitienummer

2016-0000198785

Auteur

Diverse auteurs

Van

10.2.e

notitie

Brief naar aanleiding van het WGO deel II en nota's van
wijziging

Aanleiding

valt buiten verzoek

Kopie aan

Minister

2x PA

Bijlagen

1. Antwoorden vragen WGO
2. Nota van wijziging Pensioen
in eigen beheer
3. Nota van wijziging

– BRIEF NAAR AANLEIDING VAN HET WGO –

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

- NOTA'S VAN WIJZIGING -

Informatiepunt 3: Coulanceregeling van drie extra maanden voor aanpassen pensioenbrief

Toelichting

- Bijgaand treft u de nota van wijziging op de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen aan. Deze nota van wijziging bevat de coulanceregeling van drie maanden.
- In het WGO is onder meer door 10.2.e aangegeven dat de periode tussen het aannemen van het wetsvoorstel en 31 december 2016 te kort is om tijdig de laatste stappen te zetten om het pensioen in eigen beheer stop te zetten.
- In de voorbespreking voor het WGO heeft u aangegeven dat er een coulance periode zou moeten komen.
- In het WGO afgelopen maandag heeft u deze aanpassing nog niet concreet aangekondigd, maar wel aangegeven hierop te studeren.
- In deze nota van wijziging wordt daarom voorzien in de mogelijkheid om in lagere regelgeving een extra periode van drie maanden voor een gedegen overstap te geven. De dga krijgt daardoor meer tijd om de laatste stappen te zetten die nodig zijn om de verdere opbouw van het pensioen in eigen

11.1

11.1

beheer (PEB) stop te zetten, de pensioenbrief waarin de pensioenaanspraken met de bv zijn vastgelegd aan te passen, een eventueel extern opgebouwd pensioen in eigen beheer terug te halen naar het intern opgebouwd PEB dan wel een extern opgebouwd pensioen afzonderlijk voort te zetten.

- De wijziging heeft geen budgettaire gevolgen en de al uitgebrachte uitvoeringstoets van de Belastingdienst is hierop onverkort van kracht.

Informatiepunt 4: Technische aanpassing wetsvoorstel PEB

Toelichting

- Deze nota van wijziging bevat ook een technische aanpassing aan het wetsvoorstel, die niet inhoudelijk is.
- De wijziging heeft geen budgettaire gevolgen en de al uitgebrachte uitvoeringstoets van de Belastingdienst is hierop onverkort van kracht.

11.1

Informatiepunt 5: Technische aanpassing samenloop Belastingplan en wetsvoorstel fiscale eenheid

Toelichting

- Bij nota van wijziging wordt in het BP 2017 een bepaling opgenomen voor de technische samenloop van de in het BP 2017 opgenomen aanpassing van artikel 10a van de Wet Vpb 1969 met de in het wetsvoorstel Wet aanpassing fiscale eenheid opgenomen wijziging van dat artikel.
- De bepaling in de nota van wijziging vernummert indien noodzakelijk een lid van het genoemde artikel 10a.
- Deze nota van wijziging heeft geen budgettaire consequenties en geen uitvoeringsgevolgen.

11.1

de volgende 33 painga's
zijn verwijderd omdat deze
geheel buiten verzoek zijn.

DO 17/11 10.30

TER BESLISSING

Aan
de staatssecretaris

10.2.e

Op donderdag 17 november van 10.30 tot 11.30 uur is in uw agenda leestijd en besprektijd ingeruimd i.v.m. **verzending** van de brief **op 18 november a.s.**

Directie Directe Belastingen
Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

10.2.e

notitie

Wetsvoorstel Wet aanpassing fiscale eenheid; memorie van antwoord EK

Aanleiding

Op 11 november jl. hebben de leden van de Eerste Kamerfracties van het CDA en de PvdA in een voorlopig verslag enkele vragen gesteld. Bijgaand treft u het concept van de memorie van antwoord aan.

De beantwoording in de memorie van antwoord heeft een hoog technisch gehalte. Dat komt vooral doordat de leden van de fractie van het CDA vragen om een reactie op het commentaar van de NOB naar aanleiding van enkele wijzigingen in de lagere regelgeving als gevolg van dit wetsvoorstel.

Datum
16 november 2016

Notitienummer
2016-0000205488

Auteur
10.2.e

Van
de directeur Directe Belastingen

Kopie aan
Minister, 2x PA

Bijlagen
1. Brief voorzitter EK.
2. Memorie van antwoord.

11.1

Plenaire afronding staat in beginsel gepland voor de week na de behandeling van het BP17 (20/12). Met de griffie van de EK is besproken dat de kans op gelijktijdige behandeling met het BP 2017 (nu gepland op 13/12) wordt vergroot als de memorie van antwoord uiterlijk **vrijdag 18 november a.s.** uitgaat. Er is in dat geval voor de plenaire afronding van het BP 2017 nog ruimte voor een eventuele tweede schriftelijke ronde over het wetsvoorstel Wet aanpassing fiscale eenheid.

11.1

11.1

Impactanalyse

Voorstel tot wijziging van de Richtlijn anti-belastingontwijking (ATAD2)

Interne notitie

Inhoud

Samenvattende conclusies.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Uitleg CV/BV-structuur en voorstel nieuwe richtlijn.....	5
3. Omvang van de CV/BV-structuren.....	8
Aantal ondernemingen met CV/BV.....	9
4. Nederland als vestigingsplaats voor multinationals.....	13
Relevantie van vestigingsklimaat voor Amerikaanse ondernemingen.....	15
5. Alternatieve fiscale routes/vestigingsplaatsen voor ondernemingen.....	16
6. Conclusies.....	20

Samenvattende conclusies

Het voorstel tot wijziging van de richtlijn (ATAD2) heeft gevolgen voor de CV/BV-structuur. Deze blijft nog wel mogelijk, maar de fiscale voordelen voor Amerikaanse ondernemingen in Nederland verdwijnen. Dit voorstel is niet vergezeld van een impact-assessment door de Europese Commissie. Daarom is besloten tot het uitvoeren een interne impact-assessment. In dit impact-assessment wordt bekeken wat de economische en budgettaire effecten zijn als het voorstel van de Europese commissie tot uitbreiding van de ATAD-richtlijn naar derde landen in de Nederlandse wetgeving wordt opgenomen. Dit geeft de volgende conclusies die in dit document nader zijn toegelicht:

- Budgettair zal er geen opbrengst of derving zijn omdat ondernemingen naar verwachting dusdanig zullen gaan herstructureren zodat de aftrek gewaarborgd blijft. Dit kunnen zij bijvoorbeeld doen doordat zij de winst of de aftrek in een ander land laten neerslaan.
- In totaal zijn er 77.600 banen bij Amerikaanse bedrijven in Nederland, bij wie de CV/BV-structuur een rol heeft gespeeld bij de keuze voor Nederland. Een belangrijk deel van deze bedrijven maakt ook heden nog gebruik van de CV/BV-structuur. Voor de bedrijven die gebruik maken van de structuur betekent het wegvallen van de voordelen van deze structuur dat Nederland relatief minder aantrekkelijk wordt als vestigingsplaats.
- Doordat Nederland als vestigingsplaats voor Amerikaanse bedrijven minder aantrekkelijk wordt kunnen er op korte termijn banen verdwijnen doordat bedrijven hun centrale functies (hoofdkantoren) kunnen verplaatsen naar alternatieve locaties. Vooral de meer mobiele banen kunnen daarmee onder druk komen te staan. Iets minder dan de helft van de banen bij bedrijven die gebruik maken van een CV/BV-structuur wordt geïdentificeerd als mobiele functie.
- Het is echter erg lastig om te voorspellen wat precies de effecten van het verdwijnen van fiscale voordelen zullen zijn. Het ligt voor de hand dat op korte termijn een deel van de werknemers werkloos wordt en een deel van de werknemers met het bedrijf meeverhuist naar het buitenland. Dit laatste zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor de 5.300 buitenlandse werknemers bij genoemde Amerikaanse bedrijven die gebruik maken van de 30%-regeling. Daarnaast kunnen er op korte termijn ook banen verdwijnen bij bijvoorbeeld toeleveranciers van de geraakte bedrijven.
- Op de lange termijn zal de werkloosheid weer teruglopen doordat de arbeidsmarkt zich aanpast. Wel treedt er welvaartsverlies op, doordat het arbeidsaanbod zal afnemen en zou er mogelijk productiviteitsverlies kunnen optreden.

1. Inleiding

In juni jl. bereikten de lidstaten van de Europese Unie onder Nederlands voorzitterschap een akkoord over de Richtlijn anti-belastingontwijking (Eng.; Anti Tax Avoidance Directive (ATAD))¹. In deze richtlijn, die (voor het grootste deel) op 1 januari 2019 in nationale wetgeving moet zijn geïmplementeerd, is onder andere een bepaling opgenomen voor hybride mismatches tussen EU-lidstaten. Bij hybride mismatchstructuren spelen internationaal opererende ondernemingen in op verschillen tussen nationale vennootschapsbelastingstelsels. Hybride mismatches leiden er bijvoorbeeld toe dat een betaling aftrekbaar is, maar nergens wordt belast, of dat één betaling meerdere malen aftrekbaar is.

Bij de totstandkoming van ATAD in 2016 namen de lidstaten een Raadsverklaring aan, waarin de Europese Commissie werd opgeroepen om een voorstel voor hybride mismatches met derde landen in te dienen teneinde te kunnen voorzien in regels die consistent zijn met en niet minder effectief zijn dan de door de OESO in het kader van het BEPS-project (Actie 2) aanbevolen regels. Eind oktober heeft de Commissie een dergelijk voorstel gepubliceerd.

Het richtlijnvoorstel heeft gevolgen voor de zogenoemde CV/BV-structuur. Dit is een structuur waarin ondernemingen inspelen op een mismatch tussen Nederland en de Verenigde Staten (VS). Er wordt een Nederlandse commanditaire vennootschap (CV) opgericht, die zowel in Nederland als in de Verenigde Staten niet belastingplichtig is. Pas als de winst van de CV naar Amerika wordt overgebracht wordt er belasting door Amerika geheven. Dit heeft tot gevolg dat in Nederland gevestigde Amerikaanse multinationals de heffing van vennootschapsbelasting in de VS voor lange tijd kunnen uitstellen. Het blijft derhalve uitstel en geen afstel; De VS behoudt de claim en zal die op enig moment kunnen effectueren. De CV/BV-structuur draagt eraan bij dat Nederland aantrekkelijk is voor Amerikaanse multinationals om zich te vestigen.

Het voorstel tot wijzigen van de richtlijn, ATAD2, is niet vergezeld van een impact-assessment door de Europese Commissie.² Wel is een zogenoemd Staff Working Document door de Commissie opgesteld; een beperkte beschrijving van de beleidsmatige overwegingen die aan het voorstel ten grondslag hebben gelegen. Voor Nederland heeft het voorstel gevolgen omdat één van de voor Amerikaanse ondernemingen gunstige fiscale aspecten van het Nederlandse vestigingsklimaat als gevolg van ATAD2 zou komen te vervallen. Daarom is besloten tot het uitvoeren van een intern impact-assessment.

Dit impact-assessment richt zich op de mogelijke gevolgen van het nieuwe ATAD2-voorstel voor Nederland. Daarbij zal het assessment zich richten op de CV/BV-structuur omdat deze het meest relevant is. Dit impact-assessment is ook gebruikt bij het opstellen van het BNC-fiche, waarin zoals gebruikelijk de kabinetsinzet met betrekking tot het voorstel zal worden neergelegd³. Dit BNC-fiche zal ook met het parlement worden gedeeld. Het onderzoek is intern uitgevoerd door het ministerie van Financiën in samenwerking met de Belastingdienst.

11.1

11.1

In dit impact-assessment wordt in paragraaf 2 eerst beschreven wat de CV/BV-structuur inhoudt en op welke manier het nieuwe voorstel daar invloed op zal hebben. Daarna wordt gekeken naar de omvang van ondernemingen met een CV/BV-structuur in Nederland. Hier wordt zowel literatuur ingezet als eigen data, omdat het niet precies te achterhalen is welke ondernemingen in Nederland gebruik maken van deze structuur. Paragraaf 4 kijkt naar het vestigingsklimaat voor Amerikaanse ondernemingen in Nederland en de rol die fiscaliteit hierin speelt. Paragraaf 5 sluit hierop aan door

¹ Richtlijn (EU) 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingpraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt (PbEU 2016, L193/1).

² De staatssecretaris van Financiën heeft op 4 oktober 2016 een brief gestuurd aan EU-commissaris Moscovici, waarin het belang van impact assessments voor nieuwe EU-voorstellen op belastinggebied wordt onderstreept. Een afschrift van deze brief is naar de Tweede Kamer gestuurd.

³ Het BNC-fiche wordt binnen enkele weken na het verschijnen van het richtlijnvoorstel door de ministerraad worden vastgesteld.

de nationale en internationale uitwijkmogelijkheden van ondernemingen te onderzoeken als de CV/BV-structuur niet meer mogelijk is. Paragraaf 6 geeft een inschatting van de mogelijke economische en budgettaire effecten als de CV/BV-structuur niet meer mogelijk is. Tenslotte vatten we in de conclusie samen welke gegevens er uit de harde data gehaald kunnen worden en hoe deze geïnterpreteerd kunnen worden.

2. Uitleg CV/BV-structuur en voorstel nieuwe richtlijn

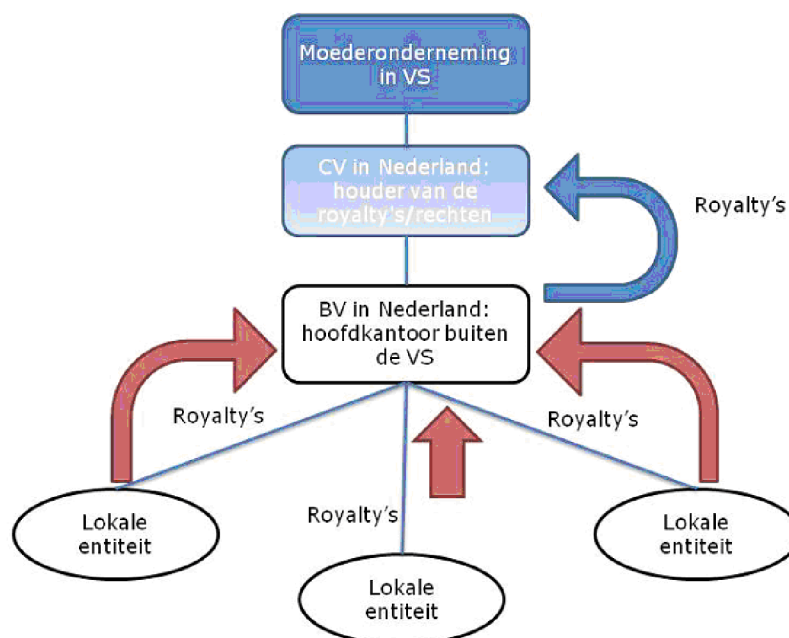
De CV/BV-structuur is voor Amerikaanse ondernemingen een structuur waarmee zij langdurig belastingheffing kunnen uitstellen over hun niet-Amerikaanse winsten. De reden hiervoor is dat Nederland de commanditair vennootschap (CV) als transparant ziet binnen deze structuur⁴, hierdoor is de CV in Nederland dan niet belastingplichtig. Volgens Nederland zijn de Amerikaanse aandeelhouders (participanten) van de CV belastingplichtig in de VS. De VS bieden echter de mogelijkheid om een CV als fiscaal niet-transparant te laten aanmerken. Daardoor heffen de Verenigde Staten pas over de winst als deze van de CV naar de Amerikaanse aandeelhouder wordt overgehaald. Hierdoor kan de uiteindelijke heffing over de winst zeer lang worden uitgesteld. Het verschil van inzicht over de status van de CV wordt een hybride mismatch genoemd.

Een van de redenen waarom Amerikaanse bedrijven van deze constructie gebruik maken is dat de Verenigde Staten geen deelnemingsvrijstelling kennen in hun belastingsysteem en in beginsel heffen over winsten waar dan ook ter wereld gemaakt. Door het toestaan van uitstel van Amerikaanse heffing over winsten gemaakt buiten de VS blijft het voor internationaal opererende Amerikaanse concerns mogelijk om buiten de VS concurrerend te zijn. De VS heeft en houdt wel degelijk een claim op de inkomsten van de CV.

Het doel van de CV/BV-structuur is, zoals gezegd, het uitstellen van belastingheffing in de VS over buitenlandse winsten. Dit wordt vormgegeven door immateriële vaste activa (bijvoorbeeld licenties voor het gebruik van merknamen, patenten, technologie, recht om een bepaald goed in Europa te verkopen) aan de CV over te dragen waarna de CV deze ter beschikking stelt aan een Nederlandse vennootschap, die vervolgens een vergoeding betaalt voor het gebruik hiervan. Een grove weergave van de structuur vindt u in figuur 1.

⁴ Fiscaal transparant wil zeggen dat niet de onderneming belasting betaalt over haar winst, maar dat de participanten belasting betalen over de gerealiseerde winst. Er wordt dus belasting geheven alsof de entiteit niet bestaat.

Figuur 1: Opzet CV/BV-

structuur

De immateriële vaste activa (die veelal in de VS zijn ontwikkeld, maar betrekking hebben op exploitatie buiten de VS) worden overgedragen aan de CV. Vervolgens verstrekt de CV een licentie voor het gebruik van de immateriële vaste activa aan een Nederlandse besloten vennootschap (BV). De BV exploiteert deze rechten of verstrekt een sublicentie aan lokale vennootschappen in de rest van de wereld. De BV verkrijgt royalty's of andere vergoedingen van de lokale entiteiten buiten de VS. De Nederlandse BV betaalt een royalty of andere vergoeding aan de CV voor de ontvangen licentie en eventuele andere meerwaarde/aansturing die vanuit de VS aan de BV ter beschikking wordt gesteld.

Vanuit Nederlands fiscaal perspectief heeft de structuur het gevolg dat door de BV ontvangen royalty's uit de sublicentie, uiteraard altijd na aftrek van kosten, in Nederland worden belast. Echter, de door de BV betaalde royalty voor de licentie aan de CV is aftrekbaar, waardoor er effectief een zakelijke beloning (at arm's length) voor de in Nederland verrichte activiteiten als winst overblijft.⁵ De door de CV ontvangen royaltybetalingen worden niet in Nederland belast omdat de CV naar Nederlandse fiscale maatstaven transparant is. Die inkomsten horen – in Nederlandse ogen – echter op het niveau van de VS thuis. Hierdoor ziet Nederland geen royaltybetaling aan de CV maar direct aan de achterliggende participanten van de CV. De participanten van de CV zijn gevestigd buiten Nederland (doorgaans in de VS en daarom niet in Nederland belastingplichtig).

Voor Amerikaanse fiscale begrippen heeft de structuur als gevolg dat op het moment van de overdracht van de immateriële vaste activa vanuit de VS naar de CV er belasting wordt geheven over de hiermee gerealiseerde winst. Door de bank genomen dient er bij het bepalen van de winst die wordt behaald met de overdracht van de immateriële vaste activa vanuit de VS naar de CV ook rekening te worden gehouden met stille reserves die op het activum aanwezig rusten. Doorgaans wordt daarbij ook rekening gehouden met de toekomstig te genereren royaltyinkomsten. Er kan in

⁵ Later in dit document komt aan de orde dat de Nederlandse Belastingdienst zekerheid geeft over de belastbare winst die voor de Nederlandse gecentraliseerde activiteit, conform de OESO-regels, 'at arm's length' en dus juist wordt geacht. Dat is in veel gevallen een percentage van de omzet. De betalingen die de BV uitgaan omvatten dan hetgeen meer door de BV wordt ontvangen dan dat percentage.

de VS sprake zijn van eenmalig afrekenen bij het separeren van de non-VS rechten in een CV; er kan ook een jaarlijks te belasten bedrag in de VS worden vastgesteld, zo leert de praktijk.

Gedurende het bestaan van de structuur geldt het volgende. De royaltybetalingen van de lokale vennootschappen die via de BV bij de CV terecht komen blijven onbelast in het jaar dat deze worden ontvangen. Dit komt doordat de CV voor Amerikaanse fiscale begrippen als niet-transparant kan worden aangemerkt. Voor Amerikaanse begrippen wordt de betaling van de BV dan wel aan de CV gedaan en niet direct aan de participanten. De betalingen komen daardoor nog niet binnen bij de Amerikaanse participanten. Door deze discrepantie wordt het deel van de winst dat buiten de VS wordt gegenereerd langdurig niet belast of slechts ten dele belast. Feitelijk vindt daardoor uitstel van heffing ('deferral') van het CV-inkomen plaats en niet afstel. Op het moment dat de winsten door de CV aan haar Amerikaanse achterliggers worden uitgekeerd, worden ze in de VS in de heffing betrokken.

Amerikaanse ondernemingen kunnen ook op andere manieren belastingheffing over hun winst uitstellen door gebruik te maken van andere buitenlandse vennootschappen in plaats van een Nederlandse CV. De structuur werkt ook als de niet-Amerikaanse gecentraliseerde activiteit in Nederland in een BV wordt gedaan, maar in een ander niet-Amerikaans land. Amerikaanse multinationals kiezen echter doorgaans voor economisch stabiele landen waarvan gebleken is dat die zekerheid vooraf geven. Dat verklaart waarom juist Nederland veelvuldig (maar zeker niet uitsluitend) is gekozen voor dit soort structuren. Op een aantal aspecten van de structuur kan in Nederland zekerheid vooraf worden verkregen,⁶ maar een CV/BV-structuur wordt ook zonder zekerheid vooraf gebruikt. De structuur werkt theoretisch zowel met een BV met weinig substance als met een BV met veel substance. Uit de data-analyse, beschreven in paragraaf 3 blijkt dat de BV's die onderdeel zijn van een CV/BV-structuur in de regel redelijk veel substance (werkgelegenheid) en gecentraliseerde functies in Nederland bezitten. Het betreft hier bijvoorbeeld EMEA-hoofdkantoren (hoofdkantoren voor de regio Europa, Midden-Oosten en Azië) van Amerikaanse multinationals.

Maatregelen in EU-verband

In de eerder aangenomen Europese richtlijn tegen belastingontwijking (ATAD1) zijn maatregelen genomen om hybride mismatches tegen te gaan die het gevolg zijn van afwijkende fiscaaljuridische kwalificaties die verschillende jurisdicties toedichten aan instrumenten en entiteiten. ATAD1-richtlijn gaat specifiek in op verschillen in kwalificaties tussen EU-lidstaten. Als er een kwalificatieverschil tussen EU-landen aanwezig is moet de richtlijn toegepast worden. Dergelijke kwalificatieverschillen kunnen resulteren in:

- Een aftrek in de ene staat, terwijl de daar tegenover staande opbrengst niet wordt belast in de andere staat.
- Of een dubbele aftrek ter zake van één betaling.

Indien een aftrek wordt geëffectueerd zonder dat die betaling ergens anders in de heffing wordt betrokken, dient op basis van ATAD1 de lidstaat van de betaler de aftrek te weigeren. Indien de hybride mismatch resulteert in een dubbele aftrek, staat slechts het bronland de aftrek toe.

ATAD 1 heeft alleen werking voor verschillen tussen EU-lidstaten en heeft dus nog geen gevolgen voor de CV/BV-structuur. In het nieuwe voorstel (de ATAD2-richtlijn) dat de EC heeft gepubliceerd wordt de ATAD zodanig aangepast dat ook hybride mismatches met derde landen (zoals de Verenigde Staten) worden aangepakt. Dit zou betekenen dat het voordeel van de CV/BV-structuur (langdurig uitstel van belastingheffing) verdwijnt.

• ⁶De Nederlandse Belastingdienst geeft in dergelijke structuren vooral zekerheid over de zakelijke beloning voor de activiteiten die in Nederland worden verricht, over het als transparant aanmerken van de CV en het feit dat de achterliggende participanten geen vaste inrichting in Nederland hebben. De Belastingdienst geeft onder andere geen zekerheid dat de (fiscaal niet zichtbare) CV adequaat wordt beloond en zelden over de juistheid van de beloning van de buitenlandse lokale maatschappijen.

3. Omvang van de CV/BV-structuren

Het totale bedrag dat Amerikaanse bedrijven via de CV/BV-structuur als vergoeding van royalties naar de CV overbrengen, is niet exact bekend. In het rapport Offshore Shell Games 2016 heeft Citizens for Tax Justice een poging gedaan om dit bedrag voor wereldwijde multinationals te berekenen. Dit rapport geeft aan dat Nederland de voornaamste plek is als het gaat om dochterondernemingen van Amerikaanse multinationals. Meer dan 50% van de ondernemingen op de Fortune 500 lijst heeft minstens één dochterbedrijf in Nederland. Als het gaat om behaalde winsten wordt volgens Citizens for Tax Justice in 2014 165 miljard dollar van de in totaal 1053 miljard dollar in het buitenland behaalde winst in Nederland gerapporteerd. Ondernemingen hoeven deze informatie echter niet publiek te maken: slechts een deel splitst de behaalde winsten per land uit, en het is niet per definitie zo dat deze groep representatief is voor de hele groep. Voor de overige ondernemingen is slechts het totaal van in het buitenland behaalde winsten en het aantal dochterondernemingen per land beschikbaar. Op basis van deze berekeningen werd in 2012 127 miljard dollar behaalde winst in Nederland gerapporteerd, wat dan op een aanwas zou duiden van 19 miljard dollar per jaar.

Op basis van Nederlandse gegevens is niet met zekerheid te achterhalen hoeveel ondernemingen in Nederland daadwerkelijk van de CV/BV-structuur gebruik maken. Deze informatie hoeft namelijk nergens verplicht in Nederland doorgegeven te worden en is op basis van de aangifte of de fiscale structuur ook niet eenduidig af te leiden. In de aangifte van een bedrijf is geen specifieke rubriek opgenomen waarin de aftrekpost vanwege de royalty's of andere betalingen aan de CV is opgenomen waardoor het bedrag vaak samengevoegd is met andere kosten. De fiscale structuur geeft soms een indicatie, maar op basis daarvan kunnen meestal geen harde conclusies getrokken worden. Alleen bij de rulings die door de Belastingdienst vooraf zijn afgegeven is vrijwel zeker een CV/BV-structuur aanwezig, alhoewel het in een enkel geval ook voorkomt dat na een afgegeven ruling de structuur uiteindelijk niet gerealiseerd wordt.

Doordat het niet mogelijk is om op basis van de aangifte of structuur van de onderneming de relevante ondernemingen te selecteren, is voor deze analyse gebruik gemaakt van drie bronnen. Ten eerste is een bestand aangeleverd door het APA/ATR-team van de Belastingdienst Rotterdam met een serie van de grootste ondernemingen waarvoor rulings zijn afgegeven met goedkeuring voor de CV/BV-structuur. Dit zijn 92 unieke ondernemingen. Daarnaast zijn bij het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) gegevens opgevraagd over alle Amerikaanse ondernemingen die middels contact met het NFIA een Nederlandse vestiging hebben opgezet. Dit zijn circa 3000 vestigingen van ongeveer 2400 Amerikaanse moederondernemingen. Tenslotte is met behulp van gegevens van aangifteformulieren vennootschapsbelasting (vpb) gekeken welke Nederlandse ondernemingen een Amerikaanse aandeelhouder in de entiteit hebben. Met behulp van deze bronnen is een schatting mogelijk van de totale activiteit en werkgelegenheid van Amerikaanse multinationals in Nederland. In totaal zijn er daardoor 3617 ondernemingen in beeld die potentieel van de CV/BV-structuur gebruik zouden kunnen maken.

Naast deze dataverzameling is een kleine enquête uitgezet onder klantcoördinatoren van enkele ondernemingen uit deze steekproef. Er zijn 8 enquêtes uitgezet bij een steekproef van de 92 ondernemingen waarbij een ruling is afgegeven. Daarnaast zijn 27 enquêtes uitgezet bij ondernemingen waarbij geen ruling is afgegeven. Deze ondernemingen zijn dus in de enquête opgenomen omdat zij door het NFIA zijn aangeleverd als Amerikaans bedrijf, of doordat in hun entiteitstructuur een Amerikaanse aandeelhouder aanwezig is.

De respons bij ondernemingen met een ruling is volledig. De respondenten gaven aan dat inderdaad bij deze groep sprake is van een CV/BV-structuur. Veel klantcoördinatoren baseerden zich daarbij op de combinatie van de ruling, de entiteitstructuur en het feit dat er een Amerikaanse moeder was. In drie gevallen werd de CV/BV-structuur ook alleen aanwezig verondersteld op basis van de ruling. Slechts in twee gevallen kon de klantcoördinator ook expliciet aangeven hoeveel aftrekbare kosten samenhangen met de CV/BV-structuur. Hieruit kan geconcludeerd worden dat

het niet mogelijk is om op basis van Nederlandse gegevens een inschatting te maken van het totale bedrag dat richting de CV gaat.

Opvallend was dat van de acht teruggestuurde enquêtes vier klantcoördinatoren aangaven dat het bedrijf de CV/BV-structuur had verlaten, wilde gaan verlaten, of dat deze structuur uiteindelijk niet meer relevant was.

67 Awr

67 Awr

Daarnaast is bij 27 ondernemingen zonder ruling ook de enquête uitgezet. Daarvan zijn er 19 terug ontvangen. Bij ongeveer 1/3, namelijk 7 van de 19 ondernemingen, bleek een CV/BV-structuur aanwezig te zijn en bij de overige niet. Bij één onderneming kon de klantcoördinator niet aangeven of er een CV/BV-structuur aanwezig was. Ook hier geven klantcoördinatoren aan dat ze deze informatie met name halen uit de entiteitsstructuur en uit gegevens uit de aangifte, en in enkele gevallen zelfs uit een aangevraagde ruling. Waarschijnlijk gaat het hier om een ander type ruling dan de CV/BV-structuur. Slechts in één geval wist de klantcoördinator het bedrag te noemen dat als aftrekbare kosten opgevoerd wordt. Verder is ook hier opvallend dat de klantcoördinatoren aangaven dat bij de drie van de zeven ondernemingen de CV/BV-structuur alweer opgeheven is of op het punt staat opgeheven te worden.

Wat betreft de werkgelegenheid blijkt het lastig voor de klantcoördinatoren een inschatting te maken in hoeverre deze direct verband houdt met de CV/BV-structuur en hoe de werkgelegenheid verdeeld is over diverse functies. De klantcoördinatoren die dit wel hebben ingeschat (8 van de 19) delen een significant deel (>60%) toe aan productie, sales, distributie en services. In het algemeen gaven de klantcoördinatoren aan dat er relatief weinig personeel (telkens onder de 10 fte) direct met CV/BV-structuur van doen had. Deze vraag werd door klantcoördinatoren opgevat als personeel dat zich bezighoudt met het opzetten en in stand houden van de CV/BV-structuur, dus juridisch en financieel personeel.

Aantal ondernemingen met CV/BV

Zoals aangegeven is er een bestand geconstrueerd met 3617 ondernemingen waar potentieel een CV/BV-structuur aanwezig zou kunnen zijn. Uit de reactie van de klantcoördinatoren blijkt echter dat een deel van de ondernemingen de CV/BV-structuur onlangs al verlaten te hebben. Deze groep is echter wel relevant voor de analyse omdat deze ondernemingen hun initiële vestigings/investeringsbeslissing mogelijk wel gemaakt hebben op basis van de beschikbaarheid van de CV/BV-structuur. Waarschijnlijk zijn deze bedrijven al aan het anticiperen op ATAD2. Desalniettemin hebben deze bedrijven hun investeringsbeslissing gedaan in de veronderstelling dat het voordeel van de CV/BV-structuur aanwezig zou zijn. De samenhangende werkgelegenheid bij deze bedrijven is dan mede het gevolg van de CV/BV-structuur en is daarom in deze analyse meegenomen. In de tekst spreken we daarom desalniettemin over de aanwezigheid van de CV/BV-structuur. Bij het bestand is de top-100 ondernemingen qua werkgelegenheid eerst handmatig nagelopen. Bij 62 ondernemingen kon op basis van de bedrijfsactiviteiten of structuur al aangegeven worden dat er geen sprake was van een CV/BV. Dit waren vaak grote Nederlandse ondernemingen met een enkele dochter die oorspronkelijk Amerikaans was. Daarnaast zijn er 6 ondernemingen geïdentificeerd waar binnen de entiteit duidelijk een CV/BV-structuur aanwezig was. In totaal leidt dit tot 98 ondernemingen waar zeker een CV/BV-structuur aanwezig is. Deze 98 ondernemingen bestaan dus uit de onderneming met een ruling of zijn handmatig als CV/BV-geïdentificeerd. Tabel 1 geeft een overzicht van het totaal aantal ondernemingen in het bestand, met de bijbehorende werkgelegenheid. Op basis van deze tabel is ook een inschatting gemaakt van het aantal CV/BV-structuren en de bijbehorende werkgelegenheid. In de tabel is geen onderscheid gemaakt naar de feitelijke aanwezigheid van de CV/BV. Voor de aanwezigheid van het bedrijf is namelijk relevant of bij de investeringsbeslissing de mogelijkheid van de CV/BV-structuur aanwezig was. Van de ondernemingen met een Amerikaanse aandeelhouder, zowel degenen op de NFIA-lijst als daarbuiten, is aangenomen dat daar één derde van de ondernemingen een CV/BV-structuur heeft. Bij deze aanname is aangesloten bij de resultaten van de enquête onder klantcoördinatoren.

Tabel 1 Aantal ondernemingen en geschat aantal ondernemingen met CV/BV-structuur

	Totaal		Geschat percentage CV/BV	Geschat aantal met CV/BV	
	Aantal ondernemingen	Werknemers (2015)		Aantal ondernemingen	Werknemers (2015)
Ruling	98	40.300	100%	98	40.300
Op de NFIA-lijst, wel Amerikaanse aandeelhouder in aangifte	662	82.500	33%	221	27.500
Niet op de NFIA-lijst, wel Amerikaanse aandeelhouder in aangifte	1162	29.300	33%	387	9.800
Geen Amerikaanse aandeelhouder aangetroffen	1633	118.700	0%	0	0
Zeker geen CV/BV	62	323.700	0%	0	0
Totaal	3617	594.500		706	77.600

Bij de groep waar een CV/BV-structuur relevant is of is geweest bij de investeringsbeslissing, zijn 40.300 werknemers aanwezig. Gemiddeld heeft een dergelijke onderneming dus ruim 400 werknemers. Deze groep heeft dus een duidelijke substance. Verder zijn er de ondernemingen waar mogelijk een CV/BV-structuur aanwezig is en waarbij een Amerikaanse aandeelhouder in de aangifte is aangetroffen. Deze groep is op te splitsen in de groep die op de NFIA-lijst stond en die niet op de NFIA-lijst stond. De eerste groep zijn 662 ondernemingen met 82.500 personeelsleden, wat een gemiddelde van 124 personeelsleden betekent. Verder zijn er 1633 ondernemingen die niet op de NFIA-lijst stonden met in totaal 29.300 personeelsleden, gemiddeld 25 per bedrijf. Dit geeft het beeld dat de NFIA in het algemeen de iets grotere ondernemingen begeleidt. Op basis van de aanname dat bij één derde van deze ondernemingen een CV/BV-structuur relevant is geweest voor de investeringsbeslissing. Tot slot zijn er nog twee categorieën waar geen indicatie voor een CV/BV-structuur is. Dit zijn ondernemingen die op de NFIA-lijst stonden maar waar in de aangifte geen Amerikaanse aandeelhouder is aangetroffen en de 62 handmatig uitgesloten ondernemingen. Theoretisch gezien is ook binnen deze groep mogelijk een deel aanwezig die via wel gebruik maken van de CV/BV-structuur, maar waarbij dit indirect via een ander land loopt. Dit is echter op geen enkele manier te achterhalen en is naar verwachting zeer gering, dus daarom is dit aantal op nul vastgesteld.

In totaal is de werkgelegenheid bij ondernemingen bij wie de CV/BV-structuur een rol heeft gespeeld bij de investeringsbeslissing dus naar schatting 77.600 banen. In vergelijking met het aantal werknemers dat het CBS rapporteert als werknemer bij een Amerikaanse multinational (ruim 228.000 banen, zie paragraaf 4) blijkt dus een groot deel werkzaam te zijn bij een ondernemingen die gebruik maakt van de CV/BV-structuur. Wel moet daarbij opgemerkt worden dat de definitie van Amerikaanse multinational niet van het CBS niet met elkaar hoeven te sporen.

Het verdwijnen van de CV/BV-structuur zal op de kortere termijn gevolgen hebben voor de meer mobiele functies. Op basis van de NFIA-indicatie van het type werkgelegenheid in het bedrijf is daarom een indeling gemaakt naar mobiliteit. Werkgelegenheid bij internationale hoofdkantoren, internationale verkoop, representatie en financiële afdelingen beschouwen we daarbij als 'zeer mobiel'. Internationale distributiecentra, maar ook distributiecentra of hoofdkantoren die door het NFIA niet als specifiek internationaal zijn benoemd, beschouwen we als 'mobiel'. Daartegenover staan lokale nationale hoofdkantoren, productie, verkoop, service, assemblage en overige functies. Deze zijn 'laag mobiel'. Datzelfde geldt nog sterker voor lokale distributiecentra en datacentra en daarom beschouwen we deze als 'weinig mobiel'. Vooral bij deze laatste functie geldt dat de locatiebeslissing vooral afhangt van de aanwezigheid van voorzieningen zoals elektriciteitscentrales en een zeer directe aansluiting op internet.

Tabel 2 Aantal ondernemingen met CV/BV en werkgelegenheid naar mobiliteit en 30%-regeling

	Geschat aantal met CV/BV		Waarvan				Met 30% regeling
	Aantal ondernemingen	Werknemers	Zeër mobiel	Mobiel	Laag mobiel	Weinig mobiel	
Ruling	98	40.300	7.600	14.200	17.500	1000	3.600
Op NFIA-lijst	221	27.500	4.200	5.000	18.100	100	1.200
Niet op NFIA-lijst*	387	9.800	1.500	1800	6.400	0	500
Totaal	706	77.600	13.300	21.000	42.000	1.100	5.300

* Bij de groep die niet op de NFIA-lijst stond is aangenomen dat de verhoudingen qua mobiliteit gelijk zijn aan de groep op de NFIA lijst.

Uit dit overzicht blijkt dat bij de ondernemingen waarbij een CV/BV-structuur relevant is 7.600 banen onder de zeer mobiele functies vallen en 14.200 onder de mobiele functies. Dit is samen meer dan de helft (54%) van het personeelsbestand van deze groep. De ondernemingen met een ruling hebben dus een relatief groot aandeel in mobiele functies. Bij de overige twee groepen zijn 12.500 banen mobiel tot zeer mobiel. In totaal zijn er daarmee bij ondernemingen met een CV/BV-structuur naar schatting 34.300 banen die vallen onder functies die als mobiel tot zeer mobiel gekenschetst kunnen worden.

Een speciale groep zijn de internationale werknemers. Een deel van de werkgelegenheid bij internationale ondernemingen wordt namelijk opgevuld door buitenlandse werknemers. Deze groep komt naar Nederland omdat zij schaarse, specifieke kennis hebben die in Nederland niet of schaars aanwezig is. Zij maken meestal gebruik van de 30%-regeling. Uit de analyses blijkt dat van de 77.600 werknemers ongeveer 5.300 werknemers gebruik maakt van deze regeling. Daarbij geldt dat het percentage bij de ondernemingen met een ruling aanmerkelijk hoger is (9% = 3.600 van de 40.300) dan bij de overige ondernemingen (5% = 1.700 van de 37.300). Hierbij blijkt dat de ondernemingen met een ruling een aanmerkelijk mobieler personeelsbestand hebben dan de ondernemingen zonder ruling. Bij het verdwijnen van de CV/BV-structuur zal waarschijnlijk een deel van deze 30%-regelinggroep zich niet meer op de Nederlandse arbeidsmarkt aanbieden. Voor de Nederlandse staat is dit ongunstig, omdat er dan minder loonbelastinginkomsten ontvangen worden. Voor de directe werkloosheid in Nederland is het verdwijnen van deze groep zeer waarschijnlijk irrelevant.

De ondernemingen waarbij een CV/BV-structuur een rol gespeeld bij de investeringsbeslissing, leveren een bijdrage aan de belastingontvangsten. In totaal betalen zij ruim 2 miljard aan loonheffing en 854 miljoen aan vennootschapsbelasting.

Tabel 3 Aantal ondernemingen met CV/BV en naar betaalde loonheffing en vennootschapsbelasting

	Geschat aantal met CV/BV Aantal ondernemingen	Werknemers	Loonheffing (mln)	Vpb (mln)
Ruling	98	40.300	1092	526
Op NFIA-lijst	221	27.500	678	185
Niet op NFIA-lijst*	387	9.800	268	143
Totaal	706	77.600	2.038	854

Het is niet waarschijnlijk dat al deze werkgelegenheid, alsmede de loon- en vennootschapsbelasting volledig zal verdwijnen in het geval dat de fiscale voordelen die verband houden met CV/BV-structuren met Nederland niet meer mogelijk zullen zijn. De relatie tussen het

type activiteit en het deel van de winst dat aan de CV/BV-structuur toegeschreven kan worden is niet op voorhand vast te stellen.

Naast de directe werkgelegenheidseffecten moet ook rekening gehouden worden met indirecte werkgelegenheidseffecten. Onder deze indirecte werkgelegenheid valt de afname van ondersteunende diensten door (werknemers van) deze bedrijven, maar ook de ZZP'ers die door deze ondernemingen zijn ingehuurd. In de literatuur wordt het indirecte effect weergegeven door middel van een multiplier. Deze geeft aan met hoeveel de directe werkgelegenheid hoeveel vermenigvuldigd moet worden om het totale relevante werkgelegenheid van het bedrijf te meten.⁷ Schattingen van de grootte van deze multipliers lopen erg uiteen. De multiplier is afhankelijk van sector, land, en de combinatie van deze twee factoren. Amcham stelt vast dat er in Nederland 225.000 directe banen door Amerikaanse ondernemingen aanwezig zijn. Daarnaast stellen zij dat dit 450.000 banen zijn als de indirecte werkgelegenheid wordt meegenomen. Daarmee hanteren zij dus een multiplier van 2, maar internationale studies geven aan dat deze ook groter zou kunnen zijn.⁸

Moretti schat in dat in de Verenigde Staten elke nieuwe hightech baan 5 additionele banen in de dienstensector creëert. Hij beweert dat Apple in Cupertino 13.000 werknemers in dienst heeft maar heeft geleid tot 70.000 indirecte banen in deze regio.⁹ Een Zwitsers rapport dat focust op de oprichting van Aziatische hoofdkantoren in Europa schat dat een nieuw hoofdkantoor tot gemiddeld 100 directe banen leidt, maar daarnaast nog tot 350-400 FTE aan indirecte banen.¹⁰ Voor Ierland wordt het employment multiplier effect voor door buitenlandse multinationals gedomineerde sectoren op 3 geschat¹¹. Een kanttekening hierbij is dat de multiplier groter zal zijn als een (buitenlandse) onderneming zich vestigt op een plek waar nog geen tot weinig diensten aanwezig zijn, zoals in het voorbeeld van Apple in Cupertino. Het aandeel van buitenlandse multinationals in de Nederlandse economie is aanzienlijk, maar deze hebben zich gevestigd in regio's waar ook al veel Nederlandse bedrijvigheid aanwezig was. We kunnen dus concluderen dat het verdwijnen van economische activiteit, zoals hoofdkantoren, zeker een indirect werkgelegenheidseffect zal hebben, maar dat de grootte van de multiplier afhangt van verschillende factoren, met name hoeveel overige activiteit in de regio nog steeds gebruik maakt van de aanwezige diensten.

In de volgende secties zullen we meer duiding geven aan de relevante factoren geven voor verplaatsing van activiteiten en werkgelegenheid.

4. Nederland als vestigingsplaats voor multinationals

Nederland heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat, dit blijkt uit het feit dat het veel buitenlandse multinationals aantrekt. Daarvoor zijn een groot aantal factoren van belang, waaronder het belastingstelsel. Stabiliteit en zekerheid zijn belangrijk voor bedrijven.¹² Verschillende instituten trachten jaarlijks het vertrouwen in het Nederlandse vestigingsklimaat te meten en te achterhalen welke factoren daarin het belangrijkste zijn voor buitenlandse investeerders. In deze paragraaf zullen we ingaan op enkele van deze rapporten. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat elk rapport weer vanuit een bepaalde hoek of doelgroep geschreven is en dat de resultaten dus niet altijd eenduidig zijn. De hier genoemde rapporten zijn noodzakelijkerwijs een selectie, maar schetsen wel allen het beeld dat het Nederlandse vestigingsklimaat breder is dan fiscaliteit alleen.

⁷ International Finance Corporation, ESTIMATING ECONOMY-WIDE JOB CREATION EFFECTS, <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/f0be83804f7cdf68b7deff0098cb14b9/chapter3.pdf?MOD=AJPERES>

⁸ <http://www.amcham.nl/about-amcham>

⁹ Moretti, Enrico, *The New Geography of Jobs*, Houghton Mifflin Harcourt, 2012

¹⁰ Swiss-American Chamber of Commerce, *Asian headquarters in Europe: A strategy for Switzerland*, 2008 http://www.amcham.ch/publications/content/asian_headquarters_in_europe.pdf

¹¹ An Roinn Airgeadais Department of Finance, *Economic Impact of the Foreign-Owned Sector in Ireland: Part of the Economic Impact assessment of Ireland's Corporation Tax Policy*

¹² Studiegroep Duurzame Groei, 2016